

↳ Csabai László

Vendégségben nálunk

Boldog lenne az a Černík Pavol, aki az akkorra már méretes faluvá nőtt Csabát otthagya azon a semmi jót nem ígérő ködös novemberi napon (legalábbis így képzelem), szívében mégis reménnyel, zsebében pár tallérral, a szekéren asszonyával, hat fiával, plusz apjával, anyjával, apósával, anyósával, kutyájával, és legfőképp fejében Károlyi gróf ígéretével megérkezett Nyárligetre, hogy (bár ő ezt talán nem is tudta) várost alapítson.

Mert ez a sok Csernyik és Csabai mind az ő leszármazása. Megtöltünk három oldalt a nyárligeti telefonkönyvben, és tudom, hogy most is annyian leszünk, hogy majd kifolyunk az utcára. Pedig csak azok jönnek el, akik tartják Guszti bácsival a kapcsolatot.

Guszti bácsi különben furcsán viszonyul ezekhez a születésnapokhoz. Mosolyogva fogad, barátságosan hátba vág (vagyis, mivel rövid a keze, inkább úgy hátkezdeten; egyszer napokig fáj tőle a lapockám, marha kemény favágókeze van, sok fát vágott életében, az is biztos), a nőket is hátba vágja, csak őket azért puhábban (mert a tirpákok nem csókolnak sem férfi-, sem női rokont, kivéve, ha szép az asszony, akkor csak megnyalintják az arcát), tehát mutatja, már tőle telhetően, az örömet, aztán a nyárikonyhában váltig siránkozik Gizinek, a kvázifeleségének, hogy ez a rengeteg ember kieszi a vagyonából, és megfogadja, hogy több ilyen nem rendez, de egy-két éves kihagyással mégis megkapjuk az üzenetet, hogy elvárnak.

Guszti bácsi sem nem Csabai, sem nem Csernyik. Petrilla. Anyai ágon tartozik közénk. Anyjáról, egy bizonyos Csernyik Katiról, csak annyit tudni, hogy huszonhat évesen meghalt. Guszti bácsi akkor nyolcéves Guszti gyerek volt. De ahogy felnőtt, elkezdte anyja emlékére ezeket a születésnapozásokat. A kérés külső alól néha elementáris erővel tör föl a fájdalom.

— Há, bazmeg, te is eljöttél? — vigyorog most rám, vakar egyet a heréjén és hátba vág. Tűrhetősen. Apámat is. A fiúkat megbarackozza, a feleségemet is (gyerekek nézi?), nagyapámmal morog valamit tirpáku, aztán felénk fordul: — Van hurka!

Férfiak rendszerváltás előtti mellényben és Váci utcás kasmír öltönyben, gyerekek világítóműszálas, piaci világoszöld ancugban és méregdrága, direktszakadt farmerban, nők otthonkában és Pierre Cardin flancban. Szőkék (vagyis egy szóke van, a feleségem), barnák, feketék, aprók, magasak... — megérkeztem, az enyéimnél vagyok. Ahogy errefelé mondják: a *fajtámmál*.

Csak ne kéne mindenkit sorban üdvözölni! Meg bemutatkozni, akinek nem tudom vagy elfelejtettem a nevét. Úgyis elfelejttem megint.

A hurka remek. Nyárligeten nem divat úgy halálra borsozni, mint a Beregben. Egyszerre szúrom a villám a tepsiben lévő darabba Koronnai Anival, a harmad- (negyed-?) unokatestvéremmel. Koronnaiékat mindenki ismeri a városban. Mintacsalád. A nyolcvanas években a városi tévén futott egy VHS minőségű sorozat: *Nyárligetiék*. A *Szomszédok* és a *Győzike Show* keverékeként kell elképzelni. Dokumentumfilmnek állították be, de

éreztem, hogy a szájukba adják a mondatokat. Volt egy küszködő lakótelepi munkácsalád, egy küszködő társasházi pedagóguscsalád és Koronnaiék: a rendszerváltás nyertesei. Koronnai Jani nőgyógyász, és már akkor magánrendelője, magánklinikája volt. Felesége, Csernyik Fruzi néni allergológus. Mindketten vörös diplomával végeztek. És a két gyermekük (Ani és Zoé, közgazdászok) szintén. Rég vége a *Nyárligetiéknek*, de ők rendre feltűnnek a helyi sajtóban. Ahogy karácsonykor meggyűjtják a gyertyát, ahogy elmondják, miért fontos elmenni választani, ahogy Ani és Zoé átveszik a diplomát. Ha kell egy mindenki által szeretett nyárligeti család, akik a *mi* családuknak, rájuk gondoltak. Persze, kivétel nélküli rokonszenv nem létezik. Bizonyosan voltak, akik már a tévészerepléskor irigykedtek a rájuk, mikor meg híre kelt, hogy Koronnaiék mindkét gyermeküknek kocsit, lakást adtak a diplomához, ez még inkább kiütöközött. Viszont mikor kitudódott az az egyenes gerincre valló cselekedet, hogy Koronnai Jani a házasságon kívül született fiának (Jani kedveli a nővérek társaságát, ez köztudott) is megvette a kocsit és a lakást, akkor kiengesztelődtek a fújolóok.

— Egy pillanatra... — hajol hozzám Csernyik Zoli. Int, és én a tömött udvaron ácsorgó-beszélgető párok közt szaladva követem. A gangon talál helyet a fontos dolog megbeszélésére. Pedig én inkább a sereglertet nézegetném. Vagy a kertet hátul. A nyárligeti szőlők híresen rossz bort adnak, van azonban egy fajta (Otelló?), melynek olyan átható illata van, hogy napokig nem megy ki a ruhából. Szép látvány, ahogy a tőkén száradó érett, hengeres fürtök a környező vegetáció halványodásával fordított arányban mélyülő hamvaskékségükkel egyre jobban átütnek a levelek között. Elér idáig az illatuk, a rotyogó malacfarkas káposztára rálicitálva. De figyelnem kell Zolira, aki mint egy koalíciós partnert veszített miniszterelnök töpreng és csóválja a fejét.

— Szégyen, ami itt folyik — mondja, és én egyetértek vele, bár nem tudom pontosan, mire gondol. — Tele van veled az országos sajtó, itthon meg agyonhallgatnak.

Tehát a könyvemről van szó. Jól esik, hogy szóba hozta. Amúgy túlzott mindkét fajta sajtót illetően, de tény, hogy van bizonyos hiányérzetem.

— Nem hagyom annyiban! Összeszedem, kit ismerek a helyi médiaguruk közül, és keményen figyelmeztetem őket! Személyesen! — hozza meg a döntést.

Végignézek kilósban beszerzett dzsekijén, mely fentebb végződik, mint zakója, borostáján, melyből érzem a rossz ukrán dohány bűzét, eszembe jut, hogy nagy dérral-dúrral pattogatottkukorica-árusító vállalkozást nyitott, de alig tucatszor vitte ki triciklijét a mozihoz, mert hideg volt, mert esett... „Miféle médiagurukat ismersz te?” — kérdezem, de csak magamban.

— Dobj be egy mutatványpéldányt a postaládámba, megteszem, ami tőlem telik! — mondja, megpaskolja biztatóan a vállam, és megy más fontos ügyeket intézni.

Erre a potyakönyvre ment ki az egész. Nem is számíthattam másra.

Múlt hónapban hívott, hogy „akkor adjad a pénzt, hozom Szerbiából a konyakot.” Miféle konyakot? És mi ez az egész? Aztán kutyafuttában elmondta, hogy ott olcsóbb, és itt háznál eladva... stb. Persze Nyárliget határát sem hagyta el. Én meg odaadtam a pénzt. Amikor lendületből csinál valaki valamit, mi is felvesszük a lendületét, és tesszük, amit mond, még ha szándékunkkal ellentétes is. Apámtól kért korábban, de tőle már nem mer. Elzavarta. Nem a kérés miatt, hanem mert kikönyörgött neki egy állást egy ismerősénél, aki egy hét múlva kirúgta. Zoli egyszer sem tudott időben fölkelni.

„Disznóságok” — a legszebb szó egy ősnjárligeti fülének. Mert jelenti a hagymás, fokhagymás, majoránna vért, a hurkát, a kolbászt, a hurkaköveklevest, majd pár napra rá nyárikonyha asztalán rengő kocsonyát, és a fölötté lógó disznósajtot, sonkát.

Gyermekként pedig a disznóval való birkózás, a haláltusáját vívó, vért spriccelő, kínjában ürülékkel kilövő állat figyelésének csodálatos borzalmát. A perzselésről nem is beszélve. (Egyszer még a szalmáról is felugrott szegény pára.)

És a malacfarok káposztát! Az olyan, mint a toros, csak lucskosabb, és persze a malacfarok benne a fő attrakció. Nem társul minden vágáshoz, mert egy malac farka kevés egy kondérba, boltokban pedig nincs korlátlan malacfarok-utánpótlás.

A malacfarok gyakran nem főzik meg rendesen, véres marad a csontok környéke, vagy túlfőzik, és akkor megától leválik. Az ideális a *foggalváló*. Ez a mostani ilyen. Élvezettel veszek egyet a számba, hogy a csámcsogó kórushoz csatlakozzak és... És összemossolygunk Popánszki Lilivel. Aki hasonlóképpen tesz a sajátjával.

Popánszki Lili a rokonom lett, mert elvette Csabai Tóni, aki a nemtudommi-csodám. Viszont én azt akartam, hogy Lili közelebbi rokonom legyen. A legközelebbi.

Lili innen pár utcára, a marhavásártér mellett lakott. Mikor a Vasváriáról, vagyis nagyanyáméktól bicikliztem haza a Jósába, rendre erre jöttem, pedig kerülő. Felálltam a biciklin, így beleshettem a kerítésük fölé. Egyszer elkapott, épp a haját csurkázta, mikor egy másodpercre találkozott a tekintetünk. Az arcom lánholt, lefőttem, s úgy eliszkoltam, mint a nyúl. Már az utca végén tekintem, mikor Lili utánam kiáltott.

Nem bírtam enni aznap este, feküdtem, azt hitték, beteg vagyok.

Még álmodni is erről az esetről álmodtam: megyek a biciklivel, benézek, észreveszi, kinevet, utánam jön és leszid, mert koszos a fülem — ilyen hülyeséget.

Ez járt az fejemben másnap is, és mikor épp kötelet másztam, bevillant, hogy Lili talán nem *kinevetett*, csak nevetett. (Annyira próbáltam visszaemlékezni, hogy ott rekedtem a kötél felső végén, a többiek már körbeálltak lenni, és ordibáltak, hogy mi bajom van.) Estére már egész elképzelhetőnek tartottam, hogy nem bántani akart a nevetésével. Másnap arra mentem, elhatározva, hogy direkt megvárom, míg valamiért kijön, hadd lásson csak meg. Nem kellett sokat várnom. Számítottam rá.

Odajött. (Néha jó az olyan fél-lelepleződés, mint ami velem történt, aki nagy bátorságot nem tud gyűjteni, kisebb lépésben is haladhat általa.) És egész természetesen beszélni kezdett. Mintha nem tudná, miért vagyok ott. Mintha nem izgulna. Nem is izgult. Ez akkor lenyűgözött. Másnap, harmadnap is kijött. Még valami emberi szemre emlékeztető draszt is adott. Aztán a harmadik nap nyeltem egy nagyot és megkérdeztem, nem lenne kedve eljönni velem megnézni az *ET*-t. — Nem — mondta, és csevegett tovább. Kedvesen, mintha fel sem fogta volna, mit kérdezek. Megint dadogtam valamit a moziról. — Minek mennék én veled moziba! — mondta, most már nem kedvesen. Egymásra meredtünk. Lehet, ha akkor megrázom magam, és valami másról kezdek beszélni, visszaállt volna a jókedv (legalábbis a részéről), de én megint csak azt a ronda úrlényt hoztam föl. — Hagyj békén! — mondta, és becsapta az ajtót.

Hát nem elutasított a gyalázatos perszóna! Csak játszott velem! Pedig én már arról ábrándoztam, hogy elsőnkünk Mongóliába, ahol Lili pucérmodell lesz (azért pucérmodell, mert elképzelhetetlennek tartottam, hogy saját erőmből rábírom Lilit, hogy levegye a ruháit, viszont, ha már pucérmodellként levette, akkor már mindegy, akkor már megtörténhet az a valami, amiről csak sejtéseim voltak, de nagyon vágytam rá, és azért Mongóliában, mert az jó messze van, mert mit szólnának a szüleim, ha látnák Lilit pucérképes naptáron, meg Mongóliáról épp akkor olvastam a *Világjárók* könyvsorozatban), és még arról is ábrándoztam, hogy hazajövünk, és az eljegyzésünkön képviselőfánk lesz meg minyon, és Lili szül egy szép kislányt, aki pont úgy néz ki, mint ő, csak kisebb.

Lili tehát most itt van. Tónival. Tóni nem egy nagy szám. Különbözik Lili sem. Például velem együtt kezdett a nyárligeti egyetemen, de azóta sem fejezte be. (Kirúgták, csak azt ciki mondani.) Szóval, megérdemlik egymást. Meg el is hízott Lili. A kor meg a szülések nem tettek jót neki. Viszont az én kedvesem ezektől megszépült. Á, nem lehet egy lapon emlegetni a két nőt. Lili most mosolyog, biztos benne is felidéződtek ezek a dolgok, és büntudata van.

— Kérsz? Itt szedtem a kertben, finom — nyújt felém Lili egy fűrt szőlőt. Na, egy kis szőlővel akar megvásárolni magának. Mi képzél? De durván elutasítani mégsem illik.

— Kösz, nem kérek. Kóstoltam, savanyú.

Öregpistabácsi tulajdonképpen egy bónusz ezen a napon. Őt külön kellene ünnepelni. Mert százéves. Igaz, a nyáron volt köszöntés a városházán, utána a lánya, Joli néni (Gusztai bácsi unokatestvére) szervezésében mandzsettáspincéres fogadás a Koronában, de azért száz évet nem lehet csak úgy egy alkalommal letudni.

Gyerekként nagyon foglalkoztatott a százéves kor elérésének lehetősége. El sem tudtam képzelni, hogy kevesebbet élek, mikor például betöltöttem a tízet, azzal vigasztaltam magam, hogy ez még csak a tizede az életidőmnek, ez még nem olyan vészes. (Ma már nyolcvanra „állítom be magam”, vagyis úgy gondolom,

a fele még hátravan.) De a százéves kor egy csapda. Mert egyrészt mondhatod, hogy „igen, megcsináltam”, másrészt akkor már mit tűzöl ki magad elé? Száz év fölött már minden nap csak egy ráadás. Száz év fölött már nem kell meglepődnöd, ha lefekszel, és nem ébredsz föl. Rossz lehet így lefeküdni.

Feleségem dédnagyanyja is elérte a százat (tényleg, van még olyan ember az országban, akinek két százéves rokona van?), de vele nem vagyok közeli viszonyban, viszont Öregpistabáccsival sokat beszélgettünk, mikor Bazsi nagynénémrel piacoztunk. Az öreg gyakran lófrált ott.

És vannak pillanatok, mikor bizonyos kérdéseket fel lehet tenni. És miért is ne tenném fel? Hisz biztos őt is ez foglalkoztatja.

— Mi újság, Pista bácsi?

— Kaptam egy órát a polgármestertől — mondja. Ezt tartja a leglányegesebbnek a nagy kor elérésében. Érdekes.

— Száz év, száz év...

— Viszel még krumplit a piacra? Remélem, nem adtátok el a földet.

Huszonnyolc éve nem viszek krumplit a piacra, a kertet pedig — a házzal együtt — még a múlt rendszerben szanalta a tanács. Látható, az öreg emlékezete már ki-kihagy. De nem akarok erről beszélni, mert elterelődök a szándékomtól.

— Viszek néhanapján. De már inkább csak Bazsi. Pista bácsi, kérdezhetek valamit? Igen? Milyen... szóval milyen érzéssel megy az ember ilyen korban aludni?

— Lekopogom, hogy nincs bajom az alvással. Sosem volt. Ha iszok egy kis pályinkát, pláne nincs. Na, Joli nénédnek (a felesége) volt. Az néha hajnalig elforgolódott, na, ha viszont elaludt, úgy horkolt, mint egy huszár, ki kellett mennem...

— Gondolatok, rossz gondolatok nem jönnek?

— MÉR jönnének? Kisjollival (ő az a Joli, aki a fogadást rendezte, valóban kicsi, még csak hetvenéves) meg Bandival (ő a fia) már régen megegyeztem, hogy a telken osztoznak, de a ház marad Kisjolinak, ha gondomat viseli. Nem megyek én szociális otthonba. Kisjolinak nagy a szája, de már az anyja is ilyen volt, hát...

— Igen. De mégis, ha az ember belegondol, hogy száz év az száz év... És hogy a *jövő*, mi lesz a jövőben... A jövőre gondolás...

Öregpista bácsi hallgat, emésztgeti a szavakat, végre megsej-díti, mi kérdézősködésem valódi célja, fölkapja fejét, csodálkozva ráncolja a homlokát.

— Hogyhogy mi lesz a jövőben? Még egy kicsit élek, aztán meghalok.

